

ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ, ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Λαϊός Αρνταϊ (Lajos Arday)

Κατά τον «μακρύ 19^ο αιώνα» (1798-1914), όταν η «παγκόσμια πολιτική» διεξαγόταν στην Ευρώπη, εκτός από τους Ναπολεόντειους πολέμους και τις κρίσεις του 1848-49 και την φιλοδοξία για Γερμανο-ιταλική ένωση, τρία αναπάντητα ερωτήματα αναφορικά με τις συγκρούσεις κάποιες φορές τάραζαν τα ήρεμα νερά της μετά το 1870 "ευρωπαϊκής συναίνεσης": οι ανατολικοί ή οι βαλκάνιοι, οι Πολωνοί και οι Ιρλανδοί. Αυτό που είχαν κοινό ήταν οι υπαγόμενοι λαοί, που ζούσαν σε πολυεθνικές αυτοκρατορίες, αγωνίζονταν για την χειραφέτηση και τη σταδιακή ανάπτυξη των τοπικών αρχών, με τον απώτερο στόχο της ανάπτυξης και της ανοικοδόμησης μιας ανεξάρτητης πόλης-κράτους.

Ως αποτέλεσμα των Σερβικών εξεγέρσεων του 1804 που στηρίχθηκαν από τους Ρώσους, όχι μόνο οικονομικά, αλλά και με όπλα, το αυτόνομο Σέρβικο πριγκιπάτο είχε ιδρυθεί μέσα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία¹ μέχρι το 1835. Το πρώτο ρήγμα στον τοίχο της Ιερής συμμαχίας προκλήθηκε από την Ελληνική επανάσταση και την επανίδρυση του ανεξάρτητου κράτους, με την συνεισφορά των Άγγλων και των Γάλλων, αλλά σε πολύ μικρότερη περιοχή από τη σημερινή (Αττική, Πελοπόννησος). Η πλειοψηφία των περιοχών που κατοικούνταν από τους Βούλγαρους, ελευθερώθηκαν μόνο κατά τον αιματηρό Ρωσο-τουρκικό Πόλεμο (1877-1878). Η διαδικασία της ενοποίησης του πριγκιπάτου του Δούναβη –που είχε ένα αυτόνομο κράτος μέσα στα πλαίσια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας- έλαβε έμφαση κατά τον πόλεμο της Κριμαίας (1853-55). Η αυτονομία των πόλεων-κρατών της Σερβίας, της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας, μαζί με την ανεξαρτητοποίηση του Μαυροβούνιου (Κρνα Γκορα) αναγνωρίστηκαν από το Συνέδριο του Βερολίνου (1878). Επομένως, στις περιπτώσεις αυτές, η αυτονομία αποδείχτηκε το πρώτο βήμα προς την αποδόμηση μιας πολυεθνικής αυτοκρατορίας³.

Οι Πολωνοί, που ήταν χωρισμένοι σε τρεις διαφορετικές αυτοκρατορίες, προσπαθούσαν να αποκαταστήσουν την ανεξάρτητη κρατική τους υπόσταση με εξεγέρσεις εναντίον των Ρώσων ξανά και ξανά στην περίοδο μεταξύ του 1793 και 1863-1865. Μεταξύ του 1815 και του 1831 η Ρωσική Πολωνία κατείχε εκτεταμένη αυτονομία, ακριβώς όπως η Αυστριακή Γαλικία μετά το 1868. Η βάση ήταν το γεγονός ότι ο Γουίτχαμ (H. Wickham) και ο Σέτον- Γουάτσον (R.W. Seton-Watson) – οι οποίοι έπαιζαν έναν σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία της Συνθήκης των Βερσαλλιών – τη θεωρούσαν μία από τις πέντε κυρίαρχες «φυλές» (Γερμανο-Αυστριακοί, Ούγγροι, Κροάτες, Πολωνοί και Εβραίοι) της Μοναρχίας. Οι φιλοδοξίες για Ιρλανδική τοπική κυβέρνηση ξεκίνησαν από τη φιλελεύθερη κυβέρνηση του Γκλαντστόουν από τη δεκαετία του 1880. Οι ειρηνικοί και αιματηροί αγώνες (1916, Ανατολική Εξέγερση, Ιρλανδική οργάνωση για την Ανεξαρτησία "Black and Tans") τερματίστηκαν με τη δημιουργία του Νότιου Ιρλανδικού Κράτους⁶ και τον διαχωρισμό από τη Βόρεια Ιρλανδία, τυγχάνοντας της σημαντικής στήριξης της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών και των σημαντικών Ιρλανδικών (πολιτικών) ομάδων πίεσης. Όντας εκτός συμφωνίας με την κοινή πεποίθηση, η αυτονομία των λαών δεν ανακοινώθηκε και δεν τέθηκε σε εφαρμογή από τον Πρόεδρο Ουίλσον (Wilson), αλλά από τον Λένιν, αναγνωρίζοντας τον διαχωρισμό της Πολωνίας και της Φινλανδίας. Ένα από τα ειρηνευτικά σημεία (το 10ο) του Αμερικανού Προέδρου – το οποίο οι ιδρυτές και οι υποστηρικτές της Τσεχοσλοβακίας και της Γιουγκοσλαβίας αναφέρουν κατ' επιλογήν- δεν στόχευε σε τίποτα παραπάνω παρά «στη διασφάλιση της αυτόνομης ανάπτυξης των λαών της Αυστρο-Ουγγαρίας». Μεταξύ των δύο Παγκοσμίων Πολέμων, οι νικηφόρες (Δυτικές) δυνάμεις και οι μικρότεροι σύμμαχοί τους ανέλαβαν μερίδιο στη διατήρηση του κύρους, συνεπώς η αρχή της αυτονομίας μπορούσε μόνο να επικρατήσει μεταξύ των λιγότερο σημαντικών, τοπικών δημοψηφισμάτων και μεταβολών του εδάφους⁷. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, μόνο η αυτονομία που αναπτύχθηκε ως αποτέλεσμα των απελευθερωτικών κινήσεων των αποικούμενων λαών, αναγνωρίζεται μέχρι σήμερα. Επομένως, δεν μπορεί να τεθεί εναντίον μίας χώρας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η αρχή του απαραβίαστου των συνόρων

αποκλείει την επιβεβαίωση οποιασδήποτε άλλης αρχής. Η αποδοχή αυτής της έκτακτης ανάγκης συνιστούσε την αρχή της εσωτερικής και εξωτερικής αυτοδιάθεσης. Το πρώτο σημαίνει τον διαχωρισμό και τη δημιουργία ενός νέου κράτους, ακολουθώντας τα χνάρια των προαναφερθέντων Ευρωπαϊκών και υπερπόντιων χωρών, που είχαν ήδη αγωνιστεί για την ανεξαρτησία τους- ακριβώς όπως στην περίπτωση των προηγούμενων χωρών των σύγχρονων ομόσπονδων κρατών (η Σοβιετική Ένωση, η Τσεχοσλοβακία, η Γιουγκοσλαβία). Από την άλλη πλευρά, η εσωτερική αυτονομία σέβεται την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα/ενότητα του δεδομένου κράτους, αλλά απαιτεί προσωπική-πολιτιστική και/ή εδαφική αυτονομία για μία εθνική, γλωσσολογική, θρησκευτική μειοψηφία, η οποία – σε συγκεκριμένες καταστάσεις – θεωρεί τον εαυτό της συνάδελφο κράτος της κρατικής ίδρυσης (οι Σουηδοί της Φινλανδίας, οι Ουκρανοί και Λετονοί Ρώσοι, οι Σλοβάκοι και Ρουμάνοι Ούγγροι), μειονοτικό έθνος (Καταλανοί), εθνική κοινότητα (οι Μολδαβοί Γκαγκαούζοι, οι Σέρβοι του Κόσοβο)⁸.

«Ένα φάντασμα πλανιόταν και πλανιέται στην Κεντρο-ανατολική Ευρώπη, το φάντασμα της διεκδίκησης του αιτήματος για εθνική αυτοκυριαρχία.» - δήλωσε ο Κσαμπα Ταμπαντι (Csaba Tabajdi) το 1993, στην κορύφωση του Εμφυλίου πολέμου στη Γιουγκοσλαβία. Ακριβώς όπως ο Τζορτζ Σόφφλιν (George Schörfilin) θεωρεί την τοπική κυβέρνηση ως *το πιο σημαντικό και καθοριστικό στοιχείο της αυτοδιάθεσης και της αυτονομίας*. Η τοπική κυβέρνηση είναι περισσότερο αποδεκτή για την κοινή γνώμη της Δύσης, τόσο για ιστορικούς, όσο και για ψυχολογικούς λόγους – οι ειδικοί μας και οι Ευρωπαίοι απεσταλμένοι μας προειδοποιούν – καθώς η λέξη και η απαίτηση για «αυτονομία» συνδέεται συχνά ασυναισθήτως, με ή χωρίς λόγο, με την αιματηρή διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, με αποτέλεσμα να τείνουμε να τα χρησιμοποιούμε ως συνώνυμα. Παραθέτοντας τα λόγια του Ταμπαντι «... η εξωτερική αυτοδιάθεση... είναι το δικαίωμα στον διαχωρισμό, που προέκυψε ενάντια στην κρατική εξουσία. (Επομένως)... είναι σκόπιμο για τις εθνικές μειονότητες να κάνουν χρήση της εσωτερικής αυτονομίας, έτσι ώστε να μην ρισκάρουν την εδαφική τους ακεραιότητα ή να μην προκαλέσουν συγκρούσεις με απρόβλεπτες συνέπειες... Υπάρχει η ανάγκη για περιορισμένη εθνική αυτονομία και επίσης γι' αυτο-περιορισμό, ή με άλλα λόγια, ενδοσκοπικό περιορισμό της κρατικής εξουσίας. Ως μία επιτυχημένη, παραδειγματική λύση, αναφέρει το επιτυχημένο κράτος του Νότιου Τιρόλο».⁹

Οι προϋποθέσεις για την πραγμάτωση της εσωτερικής/τοπικής κυβέρνησης είναι ο διαχωρισμός και το μοίρασμα των εξουσιών. Για το λόγο αυτό, η κυβέρνηση του Εργατικού κόμματος στη Μ. Βρετανία, έθεσε ένα καλό παράδειγμα (οι Σκωτσέζοι, τα δημοψηφίσματα των Ουαλλών, οι τοπικές βουλές, οι κυβερνήσεις: η συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής με τη Βόρεια Ιρλανδία). Η Σκωτία έλαβε τα μέγιστα, αναπτύσσοντας τους ιστορικούς διαχωρισμούς (νομικό σύστημα, οργάνωση της εκκλησίας): εκτός από τις εξωτερικές υποθέσεις, τις ένοπλες δυνάμεις, το θέμα της υπηκοότητας στους μετανάστες και την διάθεση της ενέργειας, όλες οι κρατικές και τοπικές υποθέσεις εμπίπτουν στη δικαιοδοσία της βουλής και της κυβέρνησης του Εδιμβούργου (εκτελεστική εξουσία).

Ο διαχωρισμός των εξουσιών και η αποκέντρωση (των εξουσιών) οδηγούν στον όρο «περιφέρεια» κατά πάσα πιθανότητα. Εδώ δεν επιθυμούμε να αναλύσουμε ούτε τις μακρο-περιφέρειες που ξεπερνούν το κρατικό επίπεδο (Σκανδιναβία, η Κεντρική Ευρωπαϊκή περιφέρεια που καλύπτει τα πρότερα κράτη της Μοναρχίας της Αυστρο-Ουγγαρίας, η μεσογειακή Νότια Ευρώπη), ούτε τις (Ευρωπαϊκές) περιφέρειες¹⁰ που ξεπερνούν τα σύνορα. Οι μικροπεριφέρειες (σε πολλές περιπτώσεις, η αρχαία περιφέρεια μίας εθνικής, γλωσσικής, πολιτιστικής μειονότητας, όπου και δημιουργείται μία πλειοψηφία, η «εθνοπεριφέρεια») είναι υποκατηγορίες του κράτους, με την έννοια ότι βρίσκονται υπό την εξουσία του εθνικού κράτους.¹¹ Το *περιφερειακό σύστημα* είναι μία διαδικασία από τα κατώτερα επίπεδα προς τα ανώτερα, αλλά και με την αντίστροφη φορά, οργανωμένη να αποκτά μεγαλύτερο περιθώριο και αυτοδιάθεση μέσα στο κράτος (αυτοδιακυβέρνηση, αυτοδιοίκηση), ενώ η περιφερειοποίηση είναι μία από τα άνω προς τα κάτω αποκέντρωση, κινούμενη από την κορυφή προς τα κάτω, κατά την οποία «... οι διοικητικές, πολιτικές, εκπαιδευτικές και οικονομικές αρμοδιότητες παραδίδονται στα επιμέρους κρατικά επίπεδα της κεντρικής εξουσίας.»¹² Το περιφερειακό σύστημα αγωνίζεται για την καθιέρωση ευρύτερης εθνοπολιτιστικής, πολιτικής και οικονομικής αυτονομίας, και η περιφερειοποίηση «... πολύ συχνά εξελίσσεται, όταν η διεθνής και τοπική νομιμότητα του κράτους αποδυναμώνεται ή καταρρέει.»¹³ Ο Ρούντολφ Τζου (Rudolf Joo) επισημαίνει την σύνδεση μεταξύ της εξάλειψης του αποικιακού συστήματος και των όλο ενισχυόμενων περιφερειακών κινήσεων της μητέρας-χώρας.¹⁴ Ένα περιφερειοποιημένο κράτος μοιάζει με ένα ομοσπονδιακό, από πολλές απόψεις. Είναι ένα σύστημα όπου, το νομοθετικό και εκτελεστικό σώμα οργανώνονται στο επίπεδο του κεντρικού κράτους και των συγκεκριμένων ενότητων. Τις περισσότερες φορές, το μοίρασμα των εξουσιών, δεν είναι ισάξιο.¹⁵ Ο 1334/2003 διακανονισμός του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που βασίζεται στην Αναφορά του Γκρος ορίζει την αυτονομία ως «... μία συμφωνία μέσα στα πλαίσια του κράτους, η οποία επιτρέπει τον πολιτιστικό χαρακτήρα των μειονοτήτων, ενώ παράλληλα παρέχει σταθερές εγγυήσεις για την ενότητα, την κυριαρχία και την εδαφική ολοκλήρωση του κράτους... Ο

όρος πολιτιστική αυτονομία αναφέρεται στην άδεια ασκήσεως των γλωσσικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων. Τις περισσότερες φορές, αυτό μπορεί να συμπίπτει με την αρχή της αποκέντρωσης των εξουσιών. Ο όρος εδαφική αυτονομία χρησιμοποιείται για να περιγράψει συστήματα που έχουν ιδρυθεί μέσα σε κυρίαρχα κράτη, ώστε οι κάτοικοι μίας συγκεκριμένης περιοχής να κερδίσουν ένα ευρύτερο πεδίο εξουσιών. Αυτές οι εξουσίες αντανakλούν τη συγκεκριμένη εδαφική κατάσταση, προφυλάσσουν και προωθούν τις πολιτιστικές και θρησκευτικές τους συνήθειες. Με τον τρόπο αυτό, η ενότητα του κράτους μπορεί να αποκατασταθεί με την αυτονομία, την περιφερειοποίηση, ή τον φεντεραλισμό (ομοσπονδιακό σύστημα).¹⁶ Η αυτονομία θα πρέπει να αναπτύσσεται πάντα σύμφωνα με τις γεωγραφικές, ιστορικές και πολιτιστικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περιοχής, και τα χαρακτηριστικά συγκεκριμένων περιπτώσεων και συγκρουσιακών ζωνών.¹⁷ Οι συμφωνίες που αφορούν το αυτόνομο κράτος θα πρέπει να παρέχουν ότι η αυτόνομη ενότητα κατέχει τοπική, δημοκρατικά εκλεγμένες νομοθετικές και εκτελεστικές αρχές. Αυτές οι συμφωνίες θα πρέπει να παρέχουν κονδύλια και/ή χρηματοδοτήσεις, που θα επιτρέπουν στις αυτόνομες αρχές να ασκούν την εξουσία που τους δόθηκε από το κεντρικό κράτος... Οι συμφωνίες που αφορούν την κατάσταση της αυτονομίας θα πρέπει να παρέχουν αναλογική αντιπροσώπευση και αποτελεσματική συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στη διευθέτηση των δημοσίων υποθέσεων για την εξουσία... οι λύσεις που βασίζονται στην αυτονομία θα πρέπει να θεωρούνται ως συμφωνίες εντός του κράτους, υπέρ μιας συγκεκριμένης μερίδας του πληθυσμού. Η επιτυχημένη αυτονομία βασίζεται στις ισορροπημένες σχέσεις (σύστημα σχέσεων) μεταξύ της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας, καθώς επίσης και στις σχέσεις μεταξύ των εθνικών ομάδων μέσα στο κράτος. Η αυτονομία θα πρέπει πάντα να σέβεται τις αρχές της ισότητας και των μη-διακρίσεων. Λεπτομερείς αναλύσεις εξηγούν τον μακρύ ιστορικό δρόμο που οδηγεί προς την ίδρυση του αυτόνομου σχηματισμού, τις συνταγματικές μεταβολές, το δικαστικό και νομικό πλαίσιο των συγκεκριμένων αυτονομιών, την υλοποίηση και την άσκηση του δικαιώματος της εσωτερικής και εξωτερικής αυτοδιάθεσης, αλλά (εξηγεί) και τις διαφορές. Το Νότιο Τιρόλο έρχεται πρώτο από κάθε άποψη, ακολουθούμενο από τις νησιωτικές αυτονομίες (Ωλαντ, Φερόες, Γροιλανδία), τις ισπανικές αυτόνομες κοινότητες (Καταλονία, Χώρα των Βάσκων, Γαλικία), την κοινωνία των Γκαγκαούζων στη Μολδαβία με το «... ιδιαίτερο κύρος της εδαφικής αυτονομίας», και η αυτόνομη Δημοκρατία της Κριμαίας, η οποία είναι «... μία αυτόνομη, διοικητική, εδαφική ενότητα μέσα στην Ουκρανία»¹⁸ Στην ανάλυση των λειτουργιών των αυτόνομων ενοτήτων, ιδιαίτερη έμφαση παίρνουν οι ομοσπονδιακές, κρατικές οργανώσεις, με την Ελβετία να είναι η καλύτερη, και να έπονται η Γερμανία, η Αυστρία και το Βέλγιο. Ο Καναδάς, η Ισπανία, καθώς και η Μεγάλη Βρετανία, έχουν ήδη μπει στον δρόμο προς το να γίνουν ομοσπονδιακά κράτη: «... το σύστημα του διαχωρισμού των εξουσιών, που χρησιμοποιείται ιδιαίτερα στο Ηνωμένο Βασίλειο, οδηγεί σε ένα υψηλό επίπεδο αποκέντρωσης των εξουσιών, η οποία με τη σειρά της οδηγεί σε μία νέα μορφή περιφερειακού κράτους.»¹⁹ Ο αρχηγός του ισπανικού Λαϊκού Κόμματος, Μοριάνο Ραχόι, δήλωσε το 2006: «... Η Ισπανία έχει γίνει το πιο αποκεντρωμένο (ως προς τις εξουσίες) κράτος ολόκληρου του κόσμου σε σύντομο χρονικό διάστημα. Είναι ένα σύστημα δύσκολο να οριστεί, που προσεγγίζει την ομοσπονδιακή δομή.» Το 2006, το καταστατικό-αυτονομίας επέτρεψε στην Καταλονία να ανοίξει – ακριβώς όπως και η Σκωτία – γραφείο αντιπροσώπευσης στις Βρυξέλλες.

Οι ειδικοί συμφωνούν απόλυτα ως προς το ότι δεν υπάρχει κανένα σύστημα αυτονομίας, που να μπορεί να εφαρμοστεί οπουδήποτε και οποτεδήποτε, και το οποίο να μπορεί τελικά να λύσει κάθε πρόβλημα που αφορά τις πλειονότητες και μειονότητες. «... Η αυτονομία δεν είναι μία θεραπεία για τα πάντα, και οι λύσεις που προσφέρει δεν είναι γενικά προσαρμόσιμες και δεν μπορούν να εφαρμοσθούν καθολικά.»²⁰ Ας δούμε τα δύο μοντέλα αυτονομίας που λειτουργούν καλύτερα: στο Νότιο Τιρόλο οι ένοπλες δυνάμεις (αστυνομία-χωροφυλακή- στρατός) είναι υπό τον έλεγχο της κεντρικής ρωμαϊκής κυβέρνησης και η γλώσσα τους είναι τα Ιταλικά: το 90% των φόρων και των εισοδημάτων παραμένουν μέσα στα πλαίσια της επαρχίας, ενώ μόνο το 10% περνά στον κεντρικό προϋπολογισμό. Στην Καταλονία (και στη Χώρα των Βάσκων και τη Γαλικία) η αστυνομία ελέγχεται από τις αυτόνομες αρχές, και κατά συμφωνία οι γλώσσες τους είναι τα Καταλονικά, τα Βασκικά και η γλώσσα της Γαλικίας, αλλά το 50% των φόρων και των άλλων εισοδημάτων (70% από άλλες πηγές) περνούν στον κοινό προϋπολογισμό στη Μαδρίτη – τα αυτόνομα νομοθετικά σώματα και οι κρατικές οργανώσεις αγωνίζονται εδώ και χρόνια για τη μείωση του.²¹

Ένας από τους πολλούς ορισμούς για την αυτονομία μπορεί να βρεθεί στην ανάλυση του 1334/2003 ψηφίσματος του Συμβουλίου της Ευρώπης, Κοινοβουλευτικό Συμβούλιο, βασισμένο στην Αναφορά του Γκρος: «... Η αυτονομία μπορεί να θεωρηθεί ως μία λύση μέσα στο κράτος, η οποία επιτρέπει στη μειονότητα να ασκεί τα δικαιώματά της και να διαφυλάξει την πολιτιστική της ταυτότητα, ενώ παρέχει συγκεκριμένες εγγυήσεις για την ενότητα, την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα του κράτους. Η αυτονομία δεν μπορεί να οδηγήσει στη μεταβολή των συνόρων.» Το συμβούλιο ζήτησε από τα κράτη μέλη να σεβαστούν τις προτάσεις που συνοψίζονται σε 9 σημεία, ανάμεσα στα οποία δηλώνεται, ότι το σύστημα της αυτονομίας πρέπει να δημιουργείται με την αμοιβαία συναίνεση, μαζί με την ανενόχλητη λειτουργία της

τοπικής κυβέρνησης της περιοχής και τα απαραίτητα γι' αυτό κονδύλια, καθώς και με την ανάμειξη στις αποφάσεις της κεντρικής κυβέρνησης.²²

«... Η φιλοδοξία για αυτονομία είναι έντονη όπου τα αποφασιστικό χαρακτηριστικό των τοπικών ομάδων είναι η διαφορά σε γλωσσικό, φυλετικό, θρησκευτικό, πολιτιστικό και κοινωνικο-δομικό πλαίσιο»²³, επομένως στις επονομαζόμενες εθνοπεριφέρειες. Ένα μέρος αυτών των εθνοπεριφερειών κατείχε ανεξάρτητη κρατική υπόσταση κατά τον Μεσαίωνα, μέχρι τον συγκεντρωτισμό της Νέας Εποχής.²⁴ Επομένως, μπορούμε μόνο να αναφερθούμε στην απόφαση του 1224 του Αντρέα ΙΙ της Ουγγαρίας, η οποία παρείχε εδαφική, πολιτιστική και αργότερα θρησκευτική αυτονομία στους Σάξονες της Τρανσυλβανίας, στο προνομιούχο στάτους των Κουμάνων και αργότερα στις περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που βασίστηκαν στην εδαφική αυτονομία, στις Παραμεθόριες περιοχές μεταξύ του 1690 και 1872, οι οποίες παρείχαν εδαφική και πολιτιστική αυτονομία για τους Σέρβους, στο ακόλουθο κράτος της Κροατίας, με τελική τοπική κυβέρνηση από το 1868, με τη διοίκηση που μιλά την Κροατική, αστυνομία και ένοπλες μονάδες, (Καθολική) θρησκευτική αυτονομία, στην οποία η κατάσταση Πολωνών της Γαλικίας ήταν παρόμοια κατά τις τελευταίες δεκαετίες της Μοναρχίας.²⁵

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι υπάρχει μία στενή σύνδεση μεταξύ της προστασία των μειονοτήτων/της μειονότητας και της αυτονομίας, και επίσης ότι η ερώτηση περί αυτονομίας έγινε έντονα επίκαιρη (ξανά)²⁶ κατά τη διαίρεση της Σοβιετικής Ένωσης και των Νοτιο-Σλαβικών Πολέμων, και θεωρήθηκε – δυστυχώς, μόνο για ένα σύντομο χρονικό διάστημα – ως πιθανή λύση στις διεθνείς συγκρούσεις.²⁷

Το Σχέδιο του Κάρινγκτον του Οκτωβρίου 1991 – το οποίο προσέφερε την τελευταία αποδεκτή λύση για τη διατήρηση της ενότητας της Γιουγκοσλαβίας – θα είχε δώσει μία μακροπρόθεσμη εδαφική-διοικητική-αστυνομική αυτονομία για τους Σέρβους της Κροατίας, αλλά αποδοκιμάστηκε από την στρατιωτικά αναπτυσσόμενη κυβέρνηση του Μιλόσεβιτς (Milošević), που κυνήγησε το όνειρο της Μεγάλης Σερβίας. Το Σχέδιο του Κάρινγκτον λειτούργησε ως η βάση για το σημερινό, ακριβέστατα αναλυμένο σε τρία βήματα προσχέδιο-αυτονομίας των Ούγγρων της Βοϊβοντίνα, που έγινε αποδεκτό τον Απρίλιο του 1992 από την «ιστορική» Δημοκρατική Κοινότητα των Ούγγρων της Βοϊβοντίνα, που θα παρείχε:

- α.) προσωπική-πολιτιστική αυτονομία (παρόμοια με την αυτονομία της εκκλησίας)
- β.) τοπική κυβέρνηση

γ.) εδαφική αυτονομία για τους Ούγγρους σε εκείνους τους οικισμούς (πόλη και συγκέντρωση), όπου αποτελούσαν την πλειοψηφία.

Φυσικά, όλες οι άλλες Ουγγρικές μειονότητες της Κοιλάδας των Καρπαθίων ανέπτυξαν τα δικά τους σχέδια-αυτονομίας. Βασίστηκαν στην ιδέα των συνάδελφων εθνών της Ρουμανικής Τρανσυλβανίας και της Σλοβακίας, και επίσης έχουν ως κοινό στοιχείο ότι «... οι γειτονικές τοπικές, αυτοκυβερνώμενες αυτονομίες (τοπικές κυβερνήσεις - ΑΤ) μπορούν να συσχετιστούν ώστε να δημιουργήσουν περιφερειακές, τοπικές, αυτοδιοικούμενες αυτονομίες...» Στις 25 Οκτωβρίου 1992 το Εθνικό Συμβούλιο του Ένβοις της Ρουμανικού Ουγγρικού Δημοκρατικού Ομίλου ανακοίνωσε το αίτημά του για αυτονόμηση βασισμένη σε εσωτερική αυτοδιάθεση²⁸ στη Διακήρυξη του Κολοσβάρ. Τον Ιανουάριο του 1993 το Συνέδριο του Βρασόβ το πρόσθεσε στο πρόγραμμα του κόμματος: στην προσωπική-πολιτιστική αυτονομία προστέθηκε το αίτημα για εδαφική, πολιτική αυτονομία σε αυτές τις περιοχές, όπου οι Ούγγροι συνιστούν την πλειοψηφία του πληθυσμού. Συστάθηκε μία Επιτροπή για την αυτονόμηση, η οποία ανέπτυξε ένα πλάνο τεσσάρων κρατών, από το οποίο μόνο μερικά στοιχεία από την προσωπικά οριζόμενη αυτονομία-σύνταγμα –βασισμένη σε gentilic register- έγιναν δεκτές το 1995. Παρ' όλα αυτά, από τότε οι περισσότεροι πολιτικοί της Ρουμανικού Ουγγρικού Δημοκρατικού Ομίλου, ταυτίζονται με την υπόθεση της αυτονόμησης μόνο σε διακηρύξεις (κυρίως κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας): στην πρακτική τους πολιτική, και στην διεκπεραίωση των συμφερόντων τους, χρησιμοποιούν την τακτική των «μικρών βημάτων», μέσω της συνεργασίας με Ρουμανικά κόμματα, και αναλαμβάνοντας ρόλους στην κυβέρνηση που και που. Η ριζοσπαστική, συγκρουσιακή «εσωτερική αντίθεση» του Ρουμανικού Ουγγρικού Δημοκρατικού Ομίλου ίδρυσε το Εθνικό Συμβούλιο του Σεκλέρ και το Εθνικό Συμβούλιο της Ουγγρικής Τρανσυλβανίας. Οι προηγούμενες μάχες για την εδαφική αυτονομία της Χώρας του Σεκλέρ σε πρώτη φάση, ενώ η τελευταία προσπαθεί να υλοποιήσει την προσωπική αυτονομία των Ούγγρων που ζουν εκτός των ορίων του Σεκλέρ. Το 2004 η ομάδα αντιπροσώπων του Ρουμανικού Ουγγρικού Δημοκρατικού Ομίλου προσκόμισαν ένα σχέδιο αυτονόμησης, επεξεργασμένο από τον δόκτορα Τζόζεφ Ξαπό (dr. József Csapó) στη Βουλή του Βουκουρεστίου, το οποίο δεν συζητήθηκε. Ο λόγος είναι απλός: οι Ρουμάνοι πολιτικοί, όπως και η κοινή γνώμη –σε απόλυτη συμφωνία με τους Σλοβάκους- ανησύχησαν ότι η εκχώρηση των εξουσιών και η περιφερειοποίηση οδηγούν οπωσδήποτε στον διαμελισμό.

Σε πολιτικό επίπεδο, η υπόθεση της αυτονόμησης θα συνεχιζόταν από το Ουγγρικό Κόμμα των Πολιτών και από το Κόμμα των Πολιτών των Ούγγρων της Τρανσυλβανίας. Ο Ρουμανικός Ουγγρικός Δημοκρατικός Όμιλος προσπαθεί να το αποφύγει κάνοντας ό,τι καλύτερο μπορεί με την περιφερειοποίηση: αντί για τις

τωρινές 8²⁹ αναπτυξιακές περιφέρειες, θα χώριζαν τη χώρα σε 15-16 πιο ανταγωνιστικές περιφέρειες, εκ των οποίων μία θα ήταν η Χαργίτα (Hargita), η εθνοπεριφέρεια Γη του Σεκλέρ από την επαρχία του Κονάσνα και τουλάχιστον το τμήμα εκείνο της κομητείας του Μάρος που κατοικείται από Ούγγρους. Ενδιαφέροντα είναι τα νέα ότι, στο γεωγραφικό ινστιτούτο του Χριστιανικού Πανεπιστημίου του Πάρτιουμ, επεξεργάζονται σχέδια ως προς την ίδρυση μίας εθνοπεριφέρειας στο Ερμελέκ, εξαρτημένου από την Ουγγαρία. Ο Ούγγρος πρέσβης στο Βουκουρέστι δήλωσε σε συνέντευξη που έδωσε σε ένα Ρουμανικό κανάλι τον Μάιο του 2012: η αυτονομία είναι ο μόνος λογικός και φυσικός συμβιβασμός μεταξύ της εδαφικής κυριαρχίας της εθνικής πλειονότητας και του δικαιώματος των μειονοτήτων στην ύπαρξη, και – ως καθησυχασμό – πρόσθεσε: κάποιος που ζητά αυτονομία, δεν θέλει να φύγει, αλλά θέλει να μείνει εκεί που είναι.³⁰

Στην (Τσεχο)Σλοβακία κάθε Ουγγρικό κόμμα (Ουγγρικό Κόμμα Πολιτών, Χριστιανική Δημοκρατική Κίνηση³¹) έχει δημιουργήσει το δικό του σχέδιο αυτονομίας, τα οποία έχουν ως κοινό παρονομαστή τη φιλοδοξία για σύνδεση των τοπικών κυβερνήσεων των Ουγγρικών πλειονοτήτων των Νότιων Σλοβακικών περιφερειών. Η Σλοβακική κυβέρνηση είναι δεκτική σε αυτό.³³ το 1991, υπήρχαν στην περιφέρεια 435 οικισμοί Ουγγρικής πλειονότητας. Εάν το δικαίωμα της συνεργασίας είχε επικρατήσει στην πράξη, θα μπορούσε να αναπτυχθεί μία 600χλμ. έκταση, σχεδόν με συνοχή Ουγγρικής πλειονότητας επαρχία, που εκτείνεται από την Μπρατισλάβα μέχρι το Ουζχορόντ κατά τη διάρκεια της εδαφικής-διοικητικής επανευθυγράμμισης της χώρας. Η Σύνδεση ξεκίνησε: «Η Σύνδεση των Πόλεων και των Χωριών του Κσαλοκόζ» ήταν μία καταγεγραμμένη οργάνωση, και άλλες συνεργασίες ετοιμάζονταν να κάνουν το ίδιο. Η κορυφή, που από τότε δεν έχει ξεπεραστεί ήταν το κυβερνητικό γενικό συμβούλιο του Κομάρνο τον Ιανουάριο του 1994, με 3000 δημάρχους και αντιπροσώπους. Αυτοί έθεσαν δύο μεταβλητές για τη διαμόρφωση μίας «συνεκτικής, διοικητικής μονάδας» με Ουγγρική πλειονότητα: Πρώτον, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αυτό θα σήμαινε ένα σύνδεσμο μεταξύ του κράτους και του γλωσσικού συνόρου, και δεύτερον, θα προέβλεπε τρεις μονάδες: από την Μπρατισλάβα μέχρι την Περιφέρεια του Ιπέλ, από την Περιφέρεια του Ιπέλ μέχρι το Κόσιτσε, και την ενότητα του Νοτίου Ζεμπλέν. Οι θέσεις του Κομάρνο και του Νοβέ Ζαμκι θα μπορούσαν να είχαν ληφθεί υπόψιν. Η διακήρυξη προκάλεσε μία υστερική αντίδραση από την Σλοβακική πολιτική ελίτ και από την κοινή γνώμη³⁶, καθώς εξέλαβαν την ανοιχτή ανακοίνωση ως πρόθεση παραίτησης: είναι κατανοητό ότι σε όλα τα στρώματα της Σλοβακικής κοινωνίας και επίσης, στα πολιτικά κόμματα, υπάρχει ο παρανοϊκός φόβος της μη-ρεαλιστικής πιθανότητας να επαναληφθεί η Πρώτη Απόφαση της Βιέννης του 1938. Μεταξύ του 1998 και του 2006, το Ουγγρικό Κόμμα Συνασπισμού αποτελούσε έναν σημαντικό παράγοντα της κυβέρνησης. Το τίμημα για να συμμετάσχεις – μεταξύ άλλων -, ήταν η παραίτηση από κάθε μορφή αυτονομίας. Η διοικητική μεταρρύθμιση που διαμορφώθηκε την εποχή του Μεκιάρι, τέθηκε σε εφαρμογή από την Κυβέρνηση του Τζουρίντα (Dzurinda) – το Ουγγρικό Κόμμα Συνασπισμού που ήταν στην εξουσία, δεν μπορούσε να εμποδίσει το συνεκτικό και πολυπληθέστατο Ουγγρικό μπλοκ στα Νοτιοδυτικά, από το να χωριστεί σε τρία μέρη, καθιστώντας το αδύνατο να διαμορφωθεί έστω και σχετική πλειοψηφία Ούγγρων σε οποιαδήποτε από αυτές τις τεράστιες κομητείες. Ένα παρόμοιο «αποτέλεσμα» κατάφερε και η εκκλησία, αυξάνοντας τον αριθμό των επισκοπών και «αναδιαμορφώνοντας» αυτές.

Τα Υποκαρπάθια – τα οποία ανήκαν στην Τσεχοσλοβακία στο διάστημα μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων – έγιναν η πιο δυτική κομητεία της (προσφάτως) σχηματιζόμενης Ουκρανίας μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης. Οι φιλοδοξίες για αυτονομία που υποστηρίχθηκαν από τους αυτόχθονες Ρώσους των Καρπαθίων – ακριβώς όπως στη Βοϊβοντίνα -, διαμορφώθηκαν σε δύο επίπεδα: στο δημοψήφισμα του Δεκεμβρίου του 1991, το 78% των κατοίκων ψήφισαν υπέρ της εδαφικής ενότητας ολόκληρης της περιοχής των Υποκαρπαθίων.³⁷ Ο Ουγγρικός Πολιτιστικός Σύλλογος των Υποκαρπαθίων, που ανέλαβε την αντιπροσώπευση των συμφερόντων των Ούγγρων, κατέθεσε μία πρόταση για τις αρχές της αυτονομίας των Ουγγρικών Υποκαρπαθίων το 1991, με την οργάνωση των οικισμών που κατοικούνται από Ούγγρους σε μία διοικητική μονάδα βασισμένη στην αυτοδιάθεση, μέσα στα πολιτικά και οικονομικά αυτόνομα Υποκαρπάθια. Δημιουργήθηκε ακόμη και νομοσχέδιο σχετικά με την «Ουγγρική εθνική περιοχή του Μπερεγκσάζ», αλλά δεν τέθηκε ποτέ υπό συζήτηση στη βουλή του Κιέβου.³⁸ Το 1999 ο Ουγγρικός Πολιτιστικός Σύλλογος των Υποκαρπαθίων εμφανίστηκε με ένα καινούριο σχέδιο ως προς την ίδρυση και την πραγμάτωση μίας εθνικοπολιτιστικής, τοπικής κυβέρνησης και ανεξάρτητης εκπαιδευτικής περιφέρειας και επίσης, ως προς την οργάνωση της περιφέρειας του Τισζα-μελέκ (Tisza-mellék), με το Μπεραγκσάζ ως έδρα.³⁹ το Ουκρανικό σύνταγμα που έγινε δεκτό το 1996, δέχεται μόνο πολιτιστική-γλωσσική αυτονομία: έστω κι έτσι η Αυτόνομη Δημοκρατία της Κριμαίας υφίσταται – έξω από ιστορική-εθνική-πολιτική πίεση -, αλλά θεωρείται μία συγκεκριμένη λύση που δεν μπορεί να επαναληφθεί. Σύμφωνα με τον κυβερνητικό νόμο του 1997, ο Σύλλογος των Κυβερνήσεων του Υποκαρπαθίου Συνόρου μπορεί να λειτουργεί χάριν στην Ουγγρική αυτοοργάνωση, για την αντιπροσώπευση των συμφερόντων των τοπικών κοινοτήτων, και για τη βελτίωση των διασυννοριακών τους σχέσεων.

Πέρα από τα Υποκαρπάθια, η λύση της διπλής υπηκοότητας εισήχθη επίσης στην Τρανσυλβανία – ως εναλλακτική.⁴⁰ Ο Γκιουρτσάνι (Gyurcsány) και η κυβέρνηση του άσκησαν αντιεθνική πολιτική σε αυτόν τον τομέα επίσης: τάχθηκε εναντίον της διπλής υπηκοότητας πριν το δημοψήφισμα του 2004. Το 2007 ο Ζάνος Κόκα (János Kóka) δήλωσε: η αυτονομία της Τρανσυλβανίας δεν είναι πραγματική, και σύμφωνα με τον πρόεδρό της η υποστήριξη της Ουγγαρίας δεν είναι βοηθητική, αλλά βλάπτει τις φιλοδοξίες για αυτονόμηση των συνοριακών Ουγγρικών κοινοτήτων. Μετά την πτώση του συστήματος του Μιλόσεβιτς, η (εδαφική) αυτονομία της Βοϊβοντίνας αποκαταστάθηκε μερικώς, και μπόρεσαν να σχηματιστούν τα Εθνικά Συμβούλια των μειονοτήτων. Από το 2002, το Ουγγρικό Εθνικό Συμβούλιο κατέλαβε κυβερνητικές άδειες στους τομείς της εκπαίδευσης, του δημόσιου πολιτισμού, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της χρήσης της γλώσσας. Υποθετικά, αυτό σημαίνει απόλυτη προσωπική-πολιτιστική αυτονομία, μόνο στη Λεκάνη των Καρπάθιων. Το μεγαλύτερο εμπόδιο στην επιτυχημένη λειτουργία, συνιστά το γεγονός ότι η επαρχία δεν πήρε πίσω την οικονομική της ανεξαρτησία, και ο κεντρικός προϋπολογισμός δεν παρέχει την απαραίτητη χρηματοδότηση. Επιπλέον, η απόφαση του 2012 του συνταγματικού δικαστηρίου της Σερβίας, πρακτικά εξαλείφει την αυτονομία της Βοϊβοντίνας, και υπονομεύει τη λειτουργία των Εθνικών Συμβουλίων.

Σχετικά με την αυτονομία γενικά ως περιήληψη: «... Αυτονομία είναι... όταν μία ομάδα παίρνει στα χέρια της την διοίκηση των δικών της υποθέσεων, μαζί με την καθιέρωση των νομικών και συνταγματικών της συνθηκών. ... Η αυτονομία ενός ατόμου... δεν μπορεί να επικυρωθεί χωρίς την ύπαρξη συλλογικών δικαιωμάτων και την αυτονομία των ομάδων... Η εδαφική αυτονομία μπορεί να σχηματιστεί, όπου η μειονότητα είναι σε πλειοψηφία σε μία συγκεκριμένη, μεγαλύτερη, συνεκτική περιοχή/περιφέρεια, και σε αυτήν την περιφέρεια – σε συμφωνία με την κρατική δικαιοδοσία – μπορεί να καθιερώσει τη δική του διοίκηση, μπορεί να πραγματοποιεί ανεξάρτητα τη λήψη αποφάσεων, όπου εκτελεστικά και δικαστικά σώματα, ρυθμίζουν και ελέγχουν την εκπαιδευτική και πολιτιστική ζωή της δεδομένης περιφέρειας.»⁴¹

«... Για τους ανθρώπους και τις κοινωνίες που φιλοδοξούν να διατηρήσουν την αυτονομία εθνικής ταυτότητας είναι ζωτικού ενδιαφέροντος: η αυτονομία είναι το πιο περίπλοκο συλλογικό δικαίωμα του πιο ευρύτερου πεδίου αρχής, η εγγύηση της απόλυτης ισότητας του πολίτη, και περνώντας από τις αρμοδιότητες της εξουσίας στον αντιπρόσωπο της κοινότητας.»⁴² Σύμφωνα με τον Μικλός Ντουρέι: «... είναι το σύστημα της αμοιβαίας περιοριζόμενης κυριαρχίας.»⁴³ οι τοπικές κυβερνήσεις ειδικής μορφής προσφέρουν αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση και συγκεκριμένα υποθέσεις μειονοτήτων την ίδια στιγμή. Ο όρος αυτονομία χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει τις τοπικές κυβερνήσεις ιδιαίτερου στάτους που ιδρύθηκαν στα πλαίσια της εκχώρησης εξουσιών, καλύπτοντας κωδικοποιημένες αρμοδιότητες της εξουσίας. Μπορούμε να μιλήσουμε περί αυτονομίας σε νομικό πλαίσιο εάν συγκεκριμένες περιοχές ή ομάδες ανθρώπων μπορούν να κυβερνήσουν τους εαυτούς τους σύμφωνα με τους δικούς τους νόμους, μέσω των δικών τους θεσμών. Επομένως, το δικαίωμα στην αυτονομία είναι ένα συλλογικό δικαίωμα. «... Εάν η αυτονομία οδηγεί στην αποδοχή της μειονότητας ως έθνος κρατικής μορφής ή συνάδελφο έθνος, και υλοποιείται η δημοκρατική διακυβέρνηση, θα είναι η ισχυρότερη εγγύηση ενάντια στην αποχώρηση»⁴⁴ «... Αυτές οι περιφέρειες μπορούν να χαρακτηριστούν ως αυτοδιοικούμενες, ή αυτόνομες περιφέρειες, όπου ο τοπικός πληθυσμός έχει το δικαίωμα και τη νομική ευκαιρία να ελέγξει τις δικές του υποθέσεις και να καθιερώσει τους δικούς του θεσμούς. ... Οι πληθυσμοί που συνιστούν πλειονότητα θα πρέπει να σκεφτούν την αυτονόμηση ως πιθανή λύση: παρ'όλα αυτά το μειονοτικό γκρουπ δεν μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την εδαφική ακεραιότητα του κράτους που του παρέχει την αυτονομία του. ... Η αυτονομία συνιστά το πιο αποδοτικό πεδίο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων της μειονότητας.»⁴⁵ «... Η πολιτιστική, η προσωπική και τελικά εδαφική αυτονομία συνιστά έναν αναπόφευκτο όρο για τη διατήρηση της Ουγγρικής μειονότητας... αλλά μπορεί να αρχίσει μόνο με τον συμβιβασμό μεταξύ της πλειονότητας και της μειονότητας. Για τον λόγο αυτό, η υποστήριξη της μητέρας-χώρας είναι απαραίτητη με κάθε τρόπο.»⁴⁶ «... Η Ουγγρική κυβέρνηση πρέπει να εκμεταλλευτεί κάθε πιθανή ευκαιρία και μέσο, ώστε να κάνει τη Σερβία και την Ουκρανία να διευθετήσουν την νομική κατάσταση των Ουγγρικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης της αυτονομίας τους, πριν προσχωρήσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση... Τα μέλη του Ουγγρικού Συμβουλίου Αυτονομίας της κοιλάδας των Καρπάθιων βρίσκουν το σύστημα των δημόσιων αυτονομιών, ικανό να λύσει τα προβλήματα των Ουγγρικών μειονοτικών κοινοτήτων. ... Η συμφωνημένη και αυστηρή αντιπροσώπευση του δικαιώματος στην ίδρυση δημόσιων αυτονομιών είναι ένα σημαντικό μέρος της Ουγγρικής εθνικής στρατηγικής.⁴⁷ – αυτή είναι η συνεπώς αντιπροσωπευόμενη θέση της κυβέρνησης του Ορμπάν, εκτός από την διασφάλιση της προνομιακής κρατικοποίησης/ διπλής υπηκοότητας της τάξης των εκατοντάδων χιλιάδων.

*

Στη σκέψη του δύσκολου δρόμου προς την ίδρυση λειτουργικών αυτονομιών, ποιες είναι οι πιθανότητες δημιουργίας της αυτονομης Ουγγρικής μειονότητας στη λεκάνη των Καρπαθίων; Η εικόνα τόσο του

κοντινού, όσο και του απότερου μέλλοντος είναι κάτι περισσότερο από σκοτεινή. Η πιο κατανοητή αυτονομία των νήσων Ωλαντ δεν αποτελεί παράδειγμα που θα μπορούσε να ακολουθηθεί, καθώς εδώ δεν υπάρχει ο νησιωτικός χαρακτήρας και υπό διεθνή εγγύηση αποστρατικοποιημένο κράτος. Επίσης, δεν πληρούμε πολλές προϋποθέσεις της θεωρούμενης ως πιο κοντινή λύσης του Νοτίου Τιρόλο: η Ουγγαρία δεν διαθέτει ένα διεθνώς αναγνωρισμένο στάτους προτεκτοράτου/φέουδου (Σουτζμάχτ), όπως η Αυστρία. Δεν υπάρχει κανένα ενοποιημένο Ουγγρικό σώμα αντιπροσώπευσης των συμφερόντων, πολιτικό κόμμα, όπως το Λαϊκό Κόμμα του Νοτίου Τιρόλο: η εξάλειψη του αμοιβαίου φόβου και της δυσπιστίας λείπει, ακριβώς όπως (λείπει) η ανοχή και η κατανόηση από την πλευρά της πλειονότητας, και η εμπιστοσύνη από την πλευρά της μειονότητας. Δεν μπορούμε να προσμένουμε διεθνή πίεση και/ή υποστήριξη, ακριβώς όπως συνέβη στην περίπτωση της αυτονομίας των Γκαγκαούζ της Μολδαβίας, η οποία υποστηρίχθηκε και από τη Ρωσία και από την Τουρκία. Επιπλέον, το πρωταρχικό πρόβλημα της κυβέρνησης του Κισινάου δεν ήταν ο λαός των Γκαγκαούζ, αλλά η αντισυμβατική Υπερδνειστερία, προστατευόμενη από Ρωσικές ένοπλες δυνάμεις – από την άλλη πλευρά στη Ρουμανία, τη Σλοβακία και τη Σερβία, η Ουγγρική απαίτηση για αυτονομία, θεωρείται ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την ασφάλεια και την εδαφική ακεραιότητα του κράτους. Σε αυτή την περίπτωση, δεν μπορούμε να προσμένουμε διεθνή στήριξη, αλλά μάλλον αντίσταση, καθώς οι φιλικές σχέσεις είναι ακόμη υπαρκτές: το μεταπολεμικό καθεστώς πρέπει να διατηρηθεί με κάθε τρόπο ενάντια στην απόλυτη απειλή κατά της ειρήνης (ή ακόμα και φασιστές), τους Ούγγρους (Γερμανούς, Κροάτες) – τα Διατάγματα του Μπένες, που είναι σε εφαρμογή μέχρι σήμερα, αποτελούν ένα καλό παράδειγμα...

Περίληψη

Η αυτοδιάθεση μπορεί να είναι εξωτερική, οδηγώντας στην διαίρεση και τον σχηματισμό ενός ξεχωριστού εθνικού κράτους, ή εσωτερική, η οποία παρέχει τοπική κυβέρνηση, προσωπική-πολιτιστική και/ή εδαφική αυτονομία για μία εθνική (εθνοτική, γλωσσική, θρησκευτική) μειονότητα μέσα στο κράτος της πλειονότητας, του οποίου η κυριαρχία, η εδαφική ακεραιότητα δεν διαταράσσεται. Το πιο σημαντικό, καθοριστικό στοιχείο της αυτοδιάθεσης και της αυτονομίας είναι η αυτοδιακυβέρνηση: αυτοδιοίκηση, τοπική κυβέρνηση, αυτοδιαχείριση (Γκιόργ Σόφλιν). Οι τρόποι υλοποίησης: αποκέντρωση, ο διαχωρισμός των εξουσιών, την εκχώρηση εξουσιών: κατανομή εξουσιών, αποκέντρωση, περιφερειοποίηση, ομοσπονδιακή κρατική οργάνωση (Ελβετία, Βέλγιο, Καναδάς). Ο ορισμός της αυτονομίας του Συμβουλίου της Ευρώπης βασίστηκε στην Αναφορά του Γκρος του 2003: «... Η αυτονομία μπορεί να θεωρηθεί λύση εντός του κράτους, η οποία επιτρέπει στη μειονότητα να ασκεί τα δικαιώματά της και να προφυλάσσει την πολιτιστική της ταυτότητα, ενώ προσφέρει και σταθερές εγγυήσεις για την ενότητα, την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα μέσα στο κράτος. Επομένως, η αυτονόμηση και η περιφερειοποίηση γίνονται συνώνυμα της ενότητας του κράτους.» Οι νησιωτικές αυτονομίες που λειτουργούν καλύτερα είναι: οι νήσοι Ωλαντ, Φερόες, η Γροιλανδία και επίσης το Νότιο Τιρόλο, η Καταλονία και η Χώρα των Γκαγκαούζ στη Μολδαβία, αλλά δεν υπάρχει καμία αρχή οργάνωσης ή διεξαγωγής που να μπορεί να εφαρμοστεί παντού. Ωστόσο, υπάρχει μία ανάγκη για τις πλειονότητες και τις μειονότητες – καταδεικνύεται από ιστορικά παραδείγματα – να είναι ικανές να κάνουν συμβιβασμούς, και επίσης να υπάρχουν ανοχή, κατανόηση και εμπιστοσύνη και από τις δύο πλευρές: η κοινωνικοπολιτική ακεραιότητα της μειονότητας και η στήριξη της μητέρας-χώρας. Έχοντας επίγνωση όλων αυτών, υπάρχει μικρή πιθανότητα για τις Ουγγρικές φιλοδοξίες για αυτονομία της Λεκάνης των Καρπάθιων να πραγματοποιηθούν.

Παραπομπές

1. Η Τουρκική φρουρά εξάντλησε τα στρατεύματά της μόνο το 1867 σε τέσσερα σημαντικά κάστρα, δηλαδή από το Βελιγράδι.
2. Από το 1870 η Βουλγαρική εξαρχία είχε τεθεί εν δράση.
3. Ένα λιγότερο γνωστό γεγονός είναι το ότι, το επι αιώνες πετυχημένο πορφυρό-σύστημα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας δεν σήμαινε μόνο εκκλησιαστική-πολιτιστική-εκπαιδευτική αυτοδιοίκηση, αλλά επίσης την επιτέλεση κυβερνητικών καθηκόντων (συλλογή-φόρων), επομένως μπορεί να θεωρηθεί μία μορφή αυτονόμησης. Επιπλέον: κατά την ίδρυση των Σαντζάκων, ελήφθη υπόψη η εθνο-θρησκευτική κατανομή: για παράδειγμα, στη γη του σημερινού Ιράκ, υπήρχαν οι πλειονότητες των Κούρδων (Μοσούλη), των Σούννων (Βαγδάτη) και των Σιτών (Βασόρα) – τι είναι αυτό, αν όχι ένα είδος εδαφικής αυτονομίας;
4. Το οποίο περιέργως ξεκίνησε με την ηγεσία των Προτεστάντων (Πάρνελ)
5. Αφότου ο Ιρλανδός υφυπουργός είχε κατακρεουργηθεί με ένα νυστέρι, μαζί με τον γραμματέα του, σε ένα πάρκο του Δουβλίνου το 1882
6. Η ολοκληρωτική ανεξαρτησία αποκτήθηκε μόνο το 1949.
7. Στις περιπτώσεις της Σιλεσίας, της Μασουρίας, του Σλέσβιγκ, της Καρινθίας, του Σόπρον, αλλά όχι και στην περίπτωση των Νήσων Ωλαντ.

8. Σύμφωνα με το δικαίωμα στην εξωτερική αυτονομία, είναι δικαίωμα των ανθρώπων (έθνος, εθνικότητα, εθνικό γκρουπ) να ορίσει την σύνδεση με το κράτος, το διεθνές και συνταγματικό νομικό καθεστώς: το δικαίωμα μίας κοινότητας που εξελίχθηκε σε κράτος, να ασκεί διεθνώς την ανεξαρτησία και την κυριαρχία. Με το δικαίωμα στην εσωτερική αυτονομία, εννοούμε το αυτόνομο δικαίωμα των ανθρώπων, που δεν αποτελούν την πλειονότητα και δεν είναι ισχυροί (έθνος, εθνικότητα, εθνικό γκρουπ) να ελέγχει τα πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά θέματά του, μέσα στα όρια του κράτους. Στην ουσία, συμφωνεί με το (προσωπικό και εδαφικό αυτοδιοικούμενο) σύστημα των εθνικο-τοπικών κοινωνικών/συλλογικών δικαιωμάτων. Ρούντολφ Τζου (Rudolf Joó) κατά τον Χάινζ Κλος (Heinz Kloss) : Εθνική και εθνοτική αυτοδιάθεση, αυτοδιοίκηση, ισότητα (Nemzeti és nemzetiségi önkormányzat, önkormányzat, egyenjogúság). Κοσούθ 1984 σελίδες 28-29.

9. Ταμπαντί Κσαμπά: Ο λαβύρινθος της προσωπικής ταυτότητας. Μπ.1998 CP Stúdió σελίδες 548., 551-552.

10. Αν και μερικές από αυτές, όπως η Γερμανική Περιοχή με κέντρο την Βασιλεία και η Σιλεσία, ενδεχομένως εμπίπτουν στην εξέτασή μας ως εθνοπεριφέρειες.

11. Γκρουμπέρ Κάρολι: Ευρωπαϊκές Ταυτότητες: περιφέρεια, έθνος, ενσωμάτωση). Pro Minoritate-Osiris-BIP, Βουδαπέστη. 2002 σελίδα 40.

12. Βλέπε επίσης

13. Βλέπε επίσης σελίδες 42, 46.

14. Εθνότητες και περιφερειοποίηση στη Δυτική Ευρώπη. Γκόντολατ, Μπ. 1988

15. Η Αναφορά του Γκρος: Θετικές εμπειρίες αυτόνομων περιφερειών ως πηγή έμπνευσης για την επίλυση συγκρούσεων στην Ευρώπη 3 Ιουνίου 2003 Ανάλυση της Ξένης Πολιτικής 2003/2 σελ. 116

16. Αλλά την ίδια στιγμή δηλώνει «... Είναι αδιαμφισβήτητο, ότι η αυτονομία είναι μία φάση με αρνητικό, υποβόσκον νόημα. Ίσως φαίνεται ως εκφοβισμός για την ενοποίηση των κρατών, ένα βήμα προς την διαίρεση, αλλά τις περισσότερες φορές, πολύ λίγα γεγονότα επιβεβαιώνουν την άποψη αυτή».

17. Το ερώτημα της Αμπχαζίας, της Νότιας Οσσετίας, του Κόσοβου, της Κένυας και της Υπερδνειστερίας είναι υψηλής προτεραιότητας, που συζητούνται επί πολλές σελίδες.

a. Η Αναφορά του Γκρος σελ. 102., 125-128.

18. Βλέπε επίσης σελ. 104-105

19. Βλέπε επίσης σελ. 115-117

20. Βλέπε επίσης σελ. 99

21. Οι εμπειρίες που αποκομίστηκαν με βάση τις Ευρωπαϊκές μορφές αυτονομίας. Στο: Για τις Ευρωπαϊκές μειονότητες. Ταμπαντί, Κσαμπά εκδότης: EU-Ground Kft 2009. σελ. 221., 243.

22. Έβα Ζαβολάι Κσεκμέ (Éva Zabolai Csekme) : Εθνότητα αυτοδιάθεσης. Χαρομσζέκ 18η Απριλίου 2007

23. Λ. Ρ. Βατς: Φεντεραλισμός (Φεουδαρχισμός), Περιφερειοποίηση, και Πολιτική ενοποίηση 1981 σελ.6

24. Σκωτία, Άραγκον-Καταλονία, Ναβάρο- Χώρα των Βάσκων, Βρετανία

25. Περισσότερα επι αυτού: Τζόζεφ Χεβίτσι: Τύποι Αυτονομίας στην Ουγγαρία και την Ευρώπη. Πουσκι, Μπ. 2001

26. Οι συνθήκες ειρήνης που σφράγισαν τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο προέβλεπαν τρεις αυτονομίες: τα Υποκαρπάθια (Ρουσίνκο) στην Τσεχοσλοβακία, την αυτονομία των Σαξόνων και των Σεκλέρ στη Ρουμανία, και η αυτονομία των βλάχων της Πίνδου στην Ελλάδα. Από όλες αυτές - μερικώς ή ολοκληρωτικά - μόνο τα Υποκαρπάθια μπόρεσαν να σχηματιστούν το 1938-39: το παρόμοιο Ουγγρικό σχέδιο για το Τελεκ-Κοσμά δεν μπόρεσε να υλοποιηθεί εξαιτίας του πολέμου.

27. " Ένα από τα πιθανά μέσα για να καταστεί δυνατή η προστασία της εθνικής, πολιτιστικής και θρησκευτικής ταυτότητας των εθνικών μειονοτήτων... είναι να δημιουργήσει τοπική ή αυτόνομη διοίκηση βασισμένη στις συγκεκριμένες ιστορικές και εδαφικές περιστάσεις των μειονοτήτων αυτών... σύμφωνα με την πολιτική του ενεπλάκόμενου κράτους. Ο ΟΑΣΕ, Κοπεγχάγη, Ιούνιος 1990 "... Σε αυτές τις περιοχές, περιφέρειες, όπου οι λαοί που ανήκουν σε μια μειονότητα συνιστούν την πλειοψηφία, αυτοί οι λαοί θα έπρεπε να έχουν το δικαίωμα να διαθέτουν τοπική ή αυτόνομη διοίκηση, τοπική κυβέρνηση και ιδιαίτερο στάτους, κατ'επίδωξη του ιστορικού τους και εδαφικού τους στάτους και κατα συμφωνία με τους εσωτερικούς νόμους του κράτους." 1201/1993 Πρόταση του Κοινοβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης.

28. «... Το οποίο δεν στοχεύει στον εδαφικό καταμερισμό, αλλά περιέχει όλες εκείνες τις μορφές αυτονομίας, που εγγυώνται την τοπική κυβέρνηση των οικισμών... και ανταποκρίνονται στην ηθική των εθνικών αρχείων.» Υπόμνημα σχετικά με την εσωτερική αυτονομία της εθνικής κοινότητας των Ουγγρο-Ρουμάνων, Δημοκρατική Ένωση Ουγγρο-Ρουμάνων, 31η Δεκεμβρίου 1992, δρ. Τζόζεφ Κσαπό.

29. Η επονομαζόμενη «Μέση» περιφέρεια, η οποία καλύπτει 6 επαρχίες, είναι ένας τεχνικός σχηματισμός, που δεν λαμβάνει υπόψιν όλες τις απόψεις: εκτός από τις τρεις κομητείες του Σεκλέρ, το πολύ αναπτυγμένο Μπρασόβ ανήκει εκεί, ακριβώς όπως το Σμπίου και το Φεχέρ: η έδρα του είναι το Άλμπα Ιούλια στα δυτικά σύνορα, μακριά απ'όλα. Εξαιτίας της ανάπτυξης και της οικονομίας του, λαμβάνει λιγότερες επιχορηγήσεις, αλλά σχεδόν ολόκληρο βοηθά τις κομητείες που κατοικούνται από τους Ρουμάνους. Κυρίως, το ελεύθερο περιθώριο για τις επενδύσεις στις υποδομές, απειλεί τις όλο και περισσότερο παραιτούμενες περιοχές, κατοικούμενες από Ούγγρους.

30. 16η May 2012

31. Κάτω από την εξωτερική πίεση, με σκοπό να μπουν στη βουλή, ενώθηκαν υπό το όνομα Το Κόμμα του Ουγγρικού Συνασπισμού το 1998

32. Των Κσαλοκόζ, Μάτισφολντ, Ιπολυμέντε, Ντελ-Γκομόρ, Μπογκρογκόζ

33. «Η πολιτική ενορία έχει το δικαίωμα να συνεργαστεί με άλλες δημόσιες ενορίες, για χάρη των υποθέσεων που εκπροσωπούν το κοινό συμφέρον.» παρ.66

34. Με δύο μικρότερους χωρισμούς στο Χοντ-Νογκράδ και στο Ζεμπλέν

35. Περιφέρεια, μεγάλη-κομητεία

36. Λασζλό Σζάρκα: Τα σχέδια αυτονομίας των Ούγγρων στη Σλοβακία την δεκαετία του 1990. 1998 (χειρόγραφο)

37. Αργότερα, μετατράπηκε στο πιο ήπιο «ειδική κυβερνητική διοικητική περιφέρεια» (διάταγμα του Μαρτίου 1992), εξαιτίας της πίεσης του Κίεβου.

38. Όπως αυτό που προέβλεψε την «Ειδική Οικονομική Ζώνη των Υποκαρπάθων», ιδέα που έγινε δεκτή με έντονες ελπίδες, τόσο από τις τοπικές κυβερνήσεις, όσο και από τους ξένους επενδυτές.

39. Θα περιλάμβανε τους οικισμούς των γειτονικών Ουζχορόντ, Μουκάτσεβο, οι περιφέρειες του Βινοχραντίβ, και με τον τρόπο αυτό μία ευρεία Ουγγρική αυτόνομη ζώνη 20χλμ. Θα είχε σχηματιστεί από το Κσοπ μέχρι το Νεβετλενφαλου της κομητείας της Ουγκόσκα. Στο προσχέδιο, εκδόθηκε το αίτημα για διασφάλιση της διπλής υπηκοότητας, πα'όλο που δεν υπάρχει καμία νομική ευκαιρία γι αυτό στην Ουκρανία, λαμβάνοντας υπόψιν τον Ρωσικό πληθυσμό εκατομμυριών.

40. Δρ. Κσαπό Γιοζέφ (Dr. Csapó József): Από την εσωτερική αυτο-διοίκηση στην διπλή υπηκοότητα, (χειρόγραφο) 2001

41. Ταμπαντί (Tabajdi): σελ. 554-556.

42. Κσαπό 2001

43. Η αναγκαιότητα δημιουργίας μίας σχέσης συνεργασίας με ένα άλλο έθνος.

44. Δρ. Μπαλόγ Σαντορ (Dr. Balogh Sándor): Ανατομία και η νέα σειρά πραγμάτων στον κόσμο. MVSZ Βουδαπέστη. 2008. Σελ. 138.

45. Η εμπειρία των ευρωπαϊκών μορφών της αυτονομίας... σελ. 242., 244., 247.

46. Εφημερίδα της Βιέννης, Μάρτιος-Απρίλιος 2009

47. Η γνωστοποίηση του Ουγγρικού Συμβουλίου Αυτονομίας της Λεκάνης των Καρπάθων, Εφημερίδα της Βιέννης, Μάιος-Ιούνιος 2009.

Μεταφράστηκε από την Βασιλική Μπελή.

© DKE 2014

<http://www.southeast-europe.org>

Επικοινωνία: [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org)

Σημείωση: Σεβαστοί ερευνητές, αν κάνετε μια αναφορά σε αυτό το τμήμα ή απόσπασμα του άρθρου, παρακαλούμε στείλτε μας ένα e-mail στο [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org) για να μας το δηλώσετε.

Παρακαλούμε αναφερθείτε στο άρθρο ως εξής:

Λαϊός Αρνταϊ (Lajos Arday): Αυτοδιάθεση, αυτοδιοίκηση, περιφερειοποίηση, αυτονομία. (Μεταφράστηκε από την Βασιλική Μπελή) International Relations Quarterly, Τόμος 3. Νο.2 (Καλοκαίρι 2012/2) σελ. 9

Σας ευχαριστούμε για την συνεργασία σας. Αρχισυντάκτης.